

REPORTAGE OUDERENZORG

Ouderen en hun kind met een beperking, samen in het wzc: 'We kabbelen hier verder'

01/07/2023 om 05:00 door Veerle Beel, Fred Debrock

Elza en haar dochter Joëlle.

Wanneer ouderen naar een woonzorgcentrum gaan, verhuist hun kind met een beperking soms mee. Omdat het niet anders kan, omdat ze niet zonder elkaar kunnen of het niet anders willen. 'Ze hebben me beloofd dat mijn dochter hier altijd mag blijven.'

'Blijf waar ge zijt en houd u recht.' Dat zei de man van Elza Wyns drie dagen voor hij stierf. Hij leed aan diabetes en met de jaren kwamen daar nog kwalen bij. Bijna tien jaar geleden is hij overleden. 'We woonden in Vlezenbeek, nogal afgelegen. In de winter kreeg ik nare gevoelens 's nachts', zegt Elza. 'Ik was al oud, en zij zo half, tja, je weet wel.' Na drie winters zonder man in huis trokken ze er weg.

Moeder Elza Wyns (93) en dochter Joëlle De Maseneer (62) wachten me op in de ruime hoekkamer die ze delen in het woonzorgcentrum Keymolen in Lennik. Daar verblijven ze al vijf jaar samen. Aan de linkerkant, bij de ramen, ligt hun leefruimte. Rechts staan twee enkele bedden. De wekker staat om twintig voor zeven. Op het nachtkastje van Joëlle staat een foto van haar vader: 'De beste papa van de hele wereld!' Natuurlijk mist Elza haar huis. Al wil ze niet klagen: 'Het eten is goed. We mogen zelfs kiezen. We worden heel goed verzorgd. En 's middags krijgen we koffie met een koek.' Maar haar voornaamste voldoening betreft toch haar dochter: 'Uiteraard maak ik me zorgen over de toekomst van Joëlle, en over wat er met haar zal gebeuren als ik er niet meer ben. Ik wil haar niet in een instelling moeten steken. Daarom zijn we naar hier gekomen. Ze hebben me beloofd dat ze hier mag blijven.'

Lees ook

(https://www.standaard.be/cnt/dmf20230329_93417064)

'Zelf beslissen wat ik eet, wanneer ik opsta en wat ik doe':

jonge senioren willen toekomst in eigen handen nemen >

(https://www.standaard.be/cnt/dmf20230329_93417064)

(https://www.standaard.be/cnt/dmf20230329_93417064)

De ongerustheid begon al bij Joëlles geboorte: ‘Als ze moest drinken, kwam het er weer uit. In de kliniek zeiden ze dat het wel zou overgaan. Maar het verergerde. Spelen deed ze niet. We stuurden haar naar de kleuterschool, maar ze ging niet vooruit. Daarna ging ze naar de school van de zusters, die verbaasd waren dat ze nog niet kon knippen. Zij leerden haar alles: naaien, breien, haken ...’ Joëlle vult aan: ‘En eten maken!’

Na haar schooltijd ging Joëlle nog vijf jaar naar een instelling met overnachting. ‘Ze is er nooit graag geweest’, zegt Elza. Dus mocht Joëlle thuisblijven, waar ze alles deed wat ze graag deed: patatten schillen, ramen lappen, soep maken.

‘Het is ook mijn eigen schuld’, zegt Elza. ‘Ik durfde haar nooit alleen te laten. Zo heb ik haar *achteruitgeholpen* in plaats van vooruit, hebben ze me achteraf verteld. Mijn man was nog erger: van hem mocht ze helemaal niks. Dat kwam doordat hij zelf een broertje verloren had, die bij het spelen op straat door een auto werd omvergereden. We hebben haar te veel beschermd. Als ik het opnieuw kon doen, dan zou ik haar vrijer laten. Want ik heb mezelf ook ziek gemaakt van de zorgen en de stress.’

Elke dag, als het weer het toelaat, maken ze samen een wandeling in de tuin van het woonzorgcentrum. Joëlle zit dan in een rolstoel. Sinds ze enkele keren geopereerd is, aan haar rug en heup, kan ze niet goed meer lopen. Tegen haar moeder: ‘Ik zou tekenen om te kunnen stappen zoals jij!’ Toch is de zorg wederkerig: Joëlle wast elke ochtend de rug van Elza, en Elza wast die van haar. Joëlle wast ook haar haar zelf, en gaat wekelijks naar de kapper. Hun enige zoon en broer, die vaak langskomt, heeft haar onlangs een boek over dieren cadeau gedaan. ‘s Avonds leest Joëlle daar nog lang in. ‘Ze is niet moe’, zegt haar moeder. ‘We zouden wat vaker moeten weggaan.’ Ik zeg haar dat ik hun verhaal mooi vind. ‘Een verhaal is het zeker’, glimlacht Elza. ‘En het zal er nu niet meer beter op worden.’

Vogeltjesdans

Begin juni kwam een familiedrama in het nieuws: een 87-jarige weduwnaar uit Koolskamp beroofde zich van het leven en stak zijn huis in brand. De 55-jarige zoon die een beperking heeft en nog thuis woonde, kon uit het brandende huis gered worden. Anderhalve maand eerder was de echtgenote en moeder overleden. Omwonenden verklaarden dat de man op leeftijd sindsdien in de put zat. Hij kon de zorg in zijn eentje niet aan.

Het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid heeft geen gegevens over hoeveel mensen samen met (een van) hun kinderen in een woonzorgcentrum verblijven. Een rondvraag bij enkele grotere groepen van woonzorgcentra levert snel voorbeelden op van mensen die de weg naar buiten vonden en hulp vroegen.

Lees ook

(https://www.standaard.be/cnt/dmf20230120_97734165)

Goed ouder worden, hoe doe je dat? ‘Laat je vooral niet doen’ >

(https://www.standaard.be/cnt/dmf20230120_97734165)

(https://www.standaard.be/cnt/dmf20230120_97734165)

In het wooncomplex Aqua Vitae-Vivendum in Gijzegem verblijven Marcel Pierreux (94), die al zijn hele leven Pol wordt genoemd, en zijn dochter Karin (58): ‘Ja, ik ben al een oude trien!’ Ze betrekken er samen al acht jaar een assistentiewoning die aanleunt bij het woonzorgcentrum. In het begin waren ze nog met z’n drieën, maar de vrouw van Pol, de moeder van Karin, overleed vorig jaar. ‘We hadden een groot huis op de boerenbuiten, op een kilometer hiervandaan’, zegt Pol. ‘Er was 12 are tuin bij. In het begin is dat plezierig, maar op den duur kun je dat niet meer aan. De doorslag werd gegeven toen mijn vrouw geen trappen meer op kon. Eén kilometer verderop gaan wonen is niet zo erg.’

Marcel en Karin.

‘Het was gemakkelijk met Karin in het gehucht waar we woonden. Mijn schoonmoeder kon regelen dat er een speciaal klasje voor haar werd opgericht. Na zes jaar moest ze naar Levensvreugde in Aalst, elke dag met de schoolbus. Maar ik was rapper in het Justitiepaleis in Brussel, waar ik werkte, dan zij op school! Mijn vrouw heeft toen beslist om thuis te blijven en Karin elke dag te brengen en te halen.’

Rode knop

Ook Karin is sinds haar 21ste verjaardag thuisgebleven bij haar ouders. ‘Op school hebben ze me alles geleerd: hoe je tuiniert, strijkt, bedden opmaakt, bloemen schikt, eten op tafel zet. Echt koken kan ik niet. Zingen en dansen doe ik graag! Ik doe de vogeltjesdans met de zusters.’

‘De zusters van het woonzorgcentrum komen haar vaak halen als er een activiteit is. Ze halen veel meer uit haar dan we dachten dat mogelijk was’, zegt haar vader. Karin gaat ook naar de filmavond op woensdag. In het begin deed ze dat samen met haar ouders, nu gaat ze alleen. Ze drinkt dan een tripel. Maakt Pol zich zorgen over haar toekomst? ‘Nee, dat is lang voorbij. Ze hebben ons de garantie gegeven dat er voor Karin gezorgd zal worden. We kabbelen nu verder. Haar geheugen is stilaan beter dan het mijne.’

Wanneer de fotograaf Pol uitnodigt naar zijn slaapkamer om een foto te maken, zegt zij: ‘Heb je je stok mee? Je moet je stok meenemen!’ Dan, tegen mij: ‘Hij is al twee keer gevallen. Ik help hem. Ik leg een kussen onder zijn hoofd en zeg: stil blijven liggen! Dan druk ik op de rode knop. Een andere keer viel hij in de badkamer. Toen heb ik hem ook geholpen. En toen mama gevallen was, heb ik dat ook gedaan.’ Ze mist haar moeder: ‘Mama is gestorven op 24 september. Ze was heel oud. Ik heb haar beloofd om voor papa te zorgen. Ik praat veel met de oude mensen hier, ze zijn vriendelijk. Maar soms mis ik de school. Ik knutsel en teken graag.’

Hilde De Troyer is financieel verantwoordelijke bij het woonzorgcentrum Aqua Vitae en heeft haar kantoor bij de assistentiewoningen. Dat is handig wanneer Karin of een andere bewoner een vraag heeft. ‘Karin is veel zelfstandiger geworden toen haar mama ziek werd en in het woonzorgcentrum verbleef’, zegt De Troyer. ‘Pol ging in de namiddag bij zijn vrouw langs. Karin heeft toen veel getekend, geschilderd en naar muziek geluisterd. Sinds de dood van zijn vrouw blijft Pol almaar vaker binnen. De afspraak is dat Karin van de assistentiewoning naar het woonzorgcentrum verhuist als ze alleen valt. Financieel is alles geregeld. Ze zal niets tekortkomen.’

Weinig tamtam

Ellen Pollard en Marie De Hert maakten samen de documentairefilm *Dag ma*. Die ging eind maart in première op Docville in Leuven. De hoofdpersonages zijn Irène (103) en Yvette (65), groot tante en achternicht van Pollard. Zij kende hen vaag van familiefeesten waarop het duo onafscheidelijk en ook een beetje geïsoleerd aanwezig was. Al bijna 25 jaar verblijven ze samen in het woonzorgcentrum Sint-Jozef in Lier, elk in een kamer, en Irène is vastbesloten om er ook haar 104de verjaardag te vieren. Wie zorgt anders voor Yvette?

Yvette heeft een verstandelijke beperking en heeft haar hele leven onder de vleugels van haar moeder gewoond. Ze helpt nu haar moeder. Als het tweetal naar de nieuwbouw moet verhuizen, is Irène even in paniek: zal Yvette de weg nog vinden? Het is ook met frisse tegenzin dat Yvette ingaat op de uitnodiging om naar een dagcentrum voor mensen met een beperking te gaan. Dat wil ze voorlopig maar één keer in de week doen. Langer wil ze niet zonder haar moeder zijn. Het is de tragiek van het onvermijdelijke afscheid. ‘Het is maatschappelijk misschien een nicheprobleem, maar voor de gezinnen die het meemaken is het probleem gigantisch. Met elkaar leven wordt moeilijk. Zonder elkaar leven is onmogelijk. Het zou schrijnend zijn om hen uit elkaar te halen’, zegt directeur Frans Boone van het woonzorgcentrum Sint-Anna in Eernegem.

Toen beslist werd om het woonzorgcentrum in een nieuwbouw onder te brengen, op hetzelfde domein, zag hij een kans. Het oude gebouw werd opgefrist en uitbesteed aan de Oranje vzw, die er een verblijf voor volwassenen met een beperking in onderbracht. De ouder kan naar het woonzorgcentrum komen, de zoon of dochter verhuist naar Oranje.

‘De combinatie is ideaal’, zegt Sofie Bolle, diensthoofd trajectzorg. ‘De zoon of dochter met een beperking krijgt ondersteuning en wordt gestimuleerd om zelfredzaam te zijn. Zo kunnen ze toch dagelijks op bezoek bij hun ouders. En als de zorg te zwaar wordt, is er een mogelijkheid om de bewoners van Oranje naar het woonzorgcentrum te verhuizen.’

Gewoon meisje

Nagenoeg elke namiddag krijgt Noëlla (81) bezoek van haar dochter Marleen (56), die vanuit Oranje door de lange gang naar het woonzorgcentrum komt. Ze wonen er sinds september. ‘Mijn man is tien jaar geleden gestorven’, zegt Noëlla. ‘Marleen en ik zijn altijd samen geweest. Ze is als kind naar het buitengewoon lager onderwijs gegaan, en daarna bij mij gebleven. Ik heb veel steun aan haar gehad. Maar nu heb ik een verlamming aan mijn benen. Ik heb twee weken in het ziekenhuis gelegen. Ik wilde niet naar een rusthuis. Tot mijn zoon Davy en mijn schoondochter Gwendolyn me vertelden dat Marleen mee mocht komen naar hier. Ik heb een mooie kamer, we zien elkaar elke dag, en ik weet dat Marleen daar goed is.’

Ook voor Marleen was het wennen: ‘In het begin was ik hier niet graag. Maar nu begin ik me te *jeunen*.’ Stap voor stap verlegt ze haar grenzen. Ze maakte al vriendinnen – Roos en Rita, die ook in Oranje wonen. En ze heeft er een vriendje gevonden: ‘Rudy, mijn schatje. Hij is een lieve jongen. Ik help hem bij de afwas en als hij de tafel dekt. Hij speelt graag Uno. Hij is al tweemaal mee op bezoek gekomen bij mama.’ Tegen haar moeder: ‘Hij vindt u een toffe madam!’

Sinds kort gaat Marleen tweemaal per week naar de dagbesteding. Op woensdag en vrijdag kan ze dan niet bij haar moeder op bezoek. Dat vindt Noëlla maar niets: ‘Ik heb er al aan gedacht om dat stil te leggen. Ik heb duizend keer liever dat ze bij mij blijft. Als ze komt, gaan we soms samen naar de cafetaria – alleen zou ik dat nooit doen.’

Noëlla en Marleen.

‘Marleen heeft thuis veel alleen gezeten’, zegt Tine, een van de begeleidsters van Oranje. We moedigen haar aan om wat meer onder de mensen te komen. Ze gaat graag naar de dagbesteding, ze is altijd tevreden als ze daar is en kan meedoen met de activiteiten.’ Tine richt zich tot Marleen: ‘Weet je nog welke film we laatst hebben gezien? Over Elvis Presley.’ Buiten ontmoeten we Gwendolyn, de schoondochter van Noëlla. ‘Noëlla maakte zich vroeger heel veel zorgen’, vertelt ze. ‘Ze drong erop aan dat

wij Marleen in huis zouden nemen als zij het niet meer aankon. Dat zagen we niet zitten. Marleen zelf wilde niet naar een instelling. Ze zei: “Ik wil niet samenwonen met mensen die de hele tijd met hun hoofd zitten te schudden.” Sinds ze allebei hier zijn, bloeien ze open. De zorgelijke blik van Noëlla is weg, en Marleen vindt ook haar draai. Er zouden veel meer zulke initiatieven moeten zijn.’

Terwijl Marleen door de gang terug naar Oranje loopt, vertelt ze: ‘Mijn moeder heeft *een verschot gehad* toen ze zwanger was van mij. Dat is in de baby geschoten. Zo ben ik wie ik ben. Maar ik ben toch een gewone mens, gelijk alle andere, een heel gewoon meisje.’

Lees ook

https://www.standaard.be/cnt/dmf20220726_97582909

⊕ **Moeder woont in de tuin. Dichtbij en toch behoudt ieder zijn privacy >**

https://www.standaard.be/cnt/dmf20220726_97582909

https://www.standaard.be/cnt/dmf20220726_97582909

Bovenop jouw abonnement op De Standaard heb je gratis toegang tot alle plusartikels op de sites en apps van 4 andere topkranten.

Activeer +PLUS > <https://www.standaard.be/activeer>

+PLUS is inbegrepen in alle abonnementsformules, uitgezonderd basic.